

«Cel care s-ar fi putut mulțumi doar să ne ajute a voit să vină»

Notițe din sinteza finală a lui Julián Carrón la Exercițiile spirituale ale preoților, propuse de Comunione e Liberazione. Pacengo del Garda (Verona), 26 octombrie 2016

Cu cât trece mai mult timpul, cu atât îmi dau mai mult seama de cât de adevărat e ceea ce afirmă don Giussani legat de importanța circumstanțelor: ele nu sunt ceva secundar, ci sunt factor esențial – putem spune pe scurt – pentru înțelegerea naturii creștinismului (*cf.* L. Giussani, *L'uomo e il suo destino*, Marietti 1820, Genova 1999, p. 63).

E vorba de o percepție pe care o surprindem la persoanele cele mai conștiente de ceea ce se petrece. Cineva cita recent un text celebru de-al lui Joseph Ratzinger, scris în anii '60, despre fenomenul ateismului, pe care el îl percepea ca pe o atenționare a creștinilor ca să-și trăiască credința în mod mai conștient: «În privința păgânilor moderni, creștinul trebuie să știe că mântuirea acestora e ascunsă în harul lui Dumnezeu, de care depinde chiar și propria mântuire; el trebuie să știe că în privința posibilei lor mântuiri nu se poate lipsi de seriozitatea propriei sale vieți în credință, și că tocmai lipsa lor de credință trebuie să-l determine la o credință proprie mai deplină, întrucât se știe că el este implicat în funcția de reprezentanță a lui Isus Cristos, de care depinde mântuirea lumii și nu doar a creștinilor» (J. Ratzinger, «Noii păgâni și biserica», în *Il nuovo popolo di Dio. Questioni ecclesiologicalhe*, Queriniana, Brescia 1992, p. 362).

Cu mulți ani după, Ratzinger descria, cu o luciditate incontestabilă, rezultatul tentativei, care a durat secole, de a pune valorile universale (introduse de către creștinism) la adăpost față de conflictele dezlănțuite în urma Reformei, desprinzându-le de faptul istoric care le-a generat și care le-a făcut să fie evidente. În adâncirea contrastelor dintre confesiuni și în surprinzătoarea criză a imaginii lui Dumnezeu, s-a încercat tentativa de a salva din calea contradicțiilor valorile esențiale ale moralei, căutând pentru ele o evidență autonomă, care să le facă independente față de polemicele și incertitudinile diferitelor filosofii și confesiuni. În clipa de față, marile convingeri de fond, create de creștinism, par să reziste și să se mențină în incontestabilitatea lor. Dar, concluziona Ratzinger, «Căutarea unei asemenea certitudini dătătoare de încredere, care să poată să rămână necontestată, dincolo de toate diferențele, e eșuat» (J. Ratzinger, *Europa în criza culturilor*, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca 2008, p. 54-55).

Un alt observator foarte fin cum este Henry de Lubac scria că multe încercări ale societății moderne «păstrau adesea (...) destule valori de origine creștină, dar întrucât izolaseră aceste valori de sursa lor, au fost neputincioase să le mențină în forța lor și în rectitudinea lor autentică. Spirit, rațiune, libertate, adevăr, fermitate, dreptate: aceste lucruri mărețe fără de care nu există umanitate veritabilă, pe care păgânismul antic le întrezărise iar creștinismul le întemeiase, devin repede ireale [impresionant: ireale!] de îndată ce nu mai apar ca o iradiere a lui Dumnezeu, de îndată ce credința în Dumnezeu nu le mai hrănește cu sevele sale». Fie continuă să se prezinte ca o iradiere a lui Dumnezeu, fie devin ireale. Nu cred că se poate exprima asta de-o manieră mai inderogabilă: ireale. «Ele devin atunci forme goale. Curând ele nu mai sunt decât un ideal fără viață», pentru că «fără Dumnezeu, adevărul însuși este un idol, dreptatea însăși este un idol. Idoli prea puri și prea palizi, în fața idolilor de carne și de sânge care înalță capul; idealuri prea abstracte față de marile mituri colective ce redeșteaptă cele mai puternice instincte». (H. de Lubac, *Drama umanismului ateu*, Humanitas, București 2007, p. 61).

Ca să ne trăim azi credința, nu putem face abstracție de această conștiință, atestată de spiritele cele mai atente ale vremurilor noastre.

La originea schimbării de epocă pe care o traversăm în prezent, se află așadar această separare de propria sursă a lucrurilor celor mai adevărate – care au caracterizat secole de-a rândul istoria noastră –. Aceasta a fost tentativa iluministă, așa cum spuneam din prima zi, când l-am citat pe G.E. Lessing: «Adevărurile istorice cazuale nu pot niciodată să devină proba necesarelor adevărului rațional» («Despre așa-zisul „subiect al spiritului și al forței”», în *La religione dell’umanità*, Laterza, Roma-Bari 1991, p. 68). Kant s-a mișcat pe aceeași direcție: «o credință istorică, întemeiată doar pe fapte, nu-și poate întinde influența decât pînă acolo unde izbutesc să ajungă – în funcție de împrejurările epocii și de condițiile locului – informațiile raportate la facultatea de a-i judeca gradul de credibilitate» (I. Kant, *Critica rațiunii pure*, Ed. Univers Enciclopedic Gold, București 2011, p. 142-143).

Ce legătură au aceste observații cu acest curs de Exerciții spirituale, cu tot ceea ce s-a întîmplat între noi zilele astea? Au legătură mai ales pentru că se poate ca noi să fi trăit în mod dual acest moment – pe de o parte cunoștințele pe care le avem, provocările istoriei, pe de altă parte credința, vestea creștină –, așezând experiența Exercițiilor spirituale cumva „alături” de provocarea arătată de Ratzinger, de de Lubac sau de papa Francisc atunci când vorbește despre o schimbare de epocă, reducând în consecință conștiința și valoarea a ceea ce am trăit. Atunci, să încercăm să vedem ce ni s-a întîmplat.

Am spus că, fără o experiență a îndurării, dualismul dintre a ști și a crede nu poate fi învins. De asta, prima verificare se referă la noi: ce anume s-a întîmplat între noi, ce i s-a întîmplat fiecăruia dintre noi? Trebuie să ne dăm seama de toți factorii experienței pe care am trăit-o, altfel vom ajunge s-o reducem. Vom spune: «Ceea ce am auzit merge pentru noi», dar în fața iminenței unei anumite mentalități, în fața importanței provocărilor culturale, asta e prea fragil; e prea umilă metoda, se potrivește Exercițiilor spirituale, dar pentru a sta în fața lumii e nevoie de altceva.

În acest sens, mi se pare determinant ceea ce ne ajută don Giussani să înțelegem, adică problema schimbării de epocă face necesară înțelegerea raportului dintre apartenență și expresie culturală. Dacă nu surprindem pînă în profunzime această legătură, o să ne trezim că propunem din nou aceleași soluții, prin felul în care suntem noi preoți, propunem în fața tuturor o expresie culturală, adică arătăm o anumită modalitate de a ne poziționa în realitate. Expresia culturală „exprimă” preoția noastră, adică apartenența pe care o trăim, concepția pe care o avem despre credință. În fața celor ce se întîmplă putem, și noi, deși repetăm cuvinte corecte, putem încerca să le repropunem oamenilor «lucrurile mărețe» despre care vorbea de Lubac, dar desprinse de originea lor, de sursa lor, de metoda prin care Misterul le-a comunicat oamenilor. Și noi putem folosi o metodă diferită de cea pe care a ales-o Misterul, adică putem replica acea metodă care le-a făcut să devină «ireale», «forme goale» în fața ochilor contemporanilor noștri. Eu cred că Biserica nu are în față o provocare mai mare decât aceasta, și asta se referă și la noi.

De asta, primul lucru de care trebuie să ținem cont e ce fel de experiență am trăit: punctul de plecare e întotdeauna experiența noastră. Ce anume a lărgit orizontul rațiunii noastre,

determinând-o să funcționeze în mod adecvat, ce anume a generat toată capacitatea noastră de fraternitate? Ce legătură au toate observațiile despre epoca actuală cu ceea ce am trăit zilele astea? Ce legătură are libertatea noastră, dorința noastră de adevăr și de dreptate cu aceste Exerciții ale noastre? De unde izvorăsc «lucrurile mărețe» despre care am vorbit, care e originea lor? Dacă nu am sesiza această legătură, apartenența în care ne-am cufundat de-a dreptul zilele astea ar rămâne un act „pios”, mai mult sau mai puțin intimist, și n-ar afecta capacitatea noastră de a ști, adică de a cunoaște realitatea; în noi ar avea loc victoria separării lui a ști de a crede.

Istoria ne-a demonstrat că fără permanența Celui care le determină, lucrurile cele mai frumoase, cele mai mărețe, cele mai adevărate, cele care ne fascinează cel mai mult, devin ireale, se prăbușește evidența lor: nu le mai vedem, nu le mai atingem, par că nu mai există. În acest sens, ce anume ne spune fraza sfântului Bernard, citată de părintele Lepori în timpul acestor Exerciții? «„Cel care s-ar fi putut mulțumi doar să ne ajute a voit să vină”. (...) Da, Dumnezeu ar fi putut să se mulțumească doar să vină în ajutorul mizeriei noastre, a nevoii noastre. Ar fi putut salva toată umanitatea cu un singur gând, un singur cuvânt. Așa cum la început a spus „Să fie lumină”, și s-a făcut lumină, ar fi putut să spună „Să fie mântuirea”, și am fi fost cu toții salvați. Nu era necesar să intre în timp, în istoria pe care El însuși a creat-o, nu era necesar ca Creatorul să intre în creație, să se folosească de ea, nu era necesar ca Cuvântul, ce ar fi putut împlini totul cu un singur cuvânt, să devină carne, om, viață a unui om, nu doar pentru treizeci și trei de ani, ci pentru tot timpul Bisericii, care e Trupul său, de-a lungul întregului timp al depănării ecleziale, euharistice, apostolice, de-a lungul timpului Prezenței sale. Dar așa a vrut, așa a făcut. S-a făcut „Făcut” (Fapt, n.tr.); s-a întâmplat, a avut loc ca „Eveniment”» (M.G. Lepori, «*Riconoscere Cristo, misericordia del Padre*», volumul este în curs de apariție la editura Itaca).

«Cel care s-ar fi putut mulțumi doar să ne ajute a voit să vină» (Sfântul Bernard de Clairvaux, *In Vigilia Nativitatis Domini, Sermo III,1, PL 183*). Cu această frază, sfântul Bernard ne spune care e esența metodei lui Dumnezeu, care e întreaga ei valoare. Să n-o reducem la o frază pioasă, evlavioasă, la care eventual aderăm în mod cordial – nimeni nu pune asta la îndoială –, dar fără să ne lăsăm provocați până la capăt. Don Giussani vorbea în acest sens despre «coincidența dintre conținut și metodă, coincidența tipică revelației creștine» (L. Giussani, «Metoda unei Prezențe», *Tracce*, n. 1/2003, p. 108).

Circumstanța istorică pe care o trăim în prezent ne ajută să sesizăm toată însemnătatea observației sfântului Bernard. Azi înțelegem foarte clar, spre deosebire de ce credea Lessing, înțelegem cât de necesar era un fapt istoric care să ne facă să descoperim adevărurile raționale necesare. De ce a venit Cel care s-ar fi putut mulțumi doar să ne ajute fără să pătrundă în timp? A venit pentru că, datorită slăbiciunii noastre mortale, umanitatea noastră nu reușește să se mențină la înălțimea scopului pentru care a fost creată: rațiunea noastră se înceteșează, libertatea noastră se chircește, afecțiunea noastră se blochează. Fără prezența Celui care le face să strălucească, «lucrurile mari, fără de care nu există adevărata umanitate» (spirit, rațiune, libertate, adevăr, fraternitate, dreptate) devin ireale: Cristos e cel care ne face să descoperim ce anume e rațiunea, fiindcă deschide larg orizonturile acesteia prin prezența Sa; e cel care ne face să descoperim ce anume e libertatea, fiindcă o împlinește umplându-ne cu atractivitatea Sa; e cel care ne face să descoperim ce anume e comuniunea, fraternitatea, pentru că ne face să fim un singur lucru în El. Iată de ce singura posibilitate ca aceste «lucruri mărețe» să-i devină accesibile omului e ca

acestea să fie, așa cum amintește de Lubac, «o iradiere a lui Dumnezeu» prin umanitatea lui Cristos. De asta l-a trimis pe Fiul său: vrând să ne ajute cu adevărat, Dumnezeu nu s-a mulțumit să facă altfel, a vrut să devină eveniment în viața omului.

Domnul ne face să descoperim toate astea în cadrul unei experiențe. De asta a dorit să vină și asta e ceea ce ne lasă muți de uimire, cum spunea părintele Lepori: «Cu surprindere, cu uimire exclamă sfântul Bernard, și desigur își repetă în continuare, „*Venire voluit, qui potuit subvenire*”. Nu e pe punctul de a înțelege ceva, ci se uită la un fapt, un eveniment incredibil. Admiră „mirabila milostivire”, se umple de uimire în fața milostivirii unui Dumnezeu care se manifestă prin Cristos». Credința e această recunoaștere plină de uimire, deschiderea de a-l «lăsa pe Cristos să vină în casa noastră, în viața noastră, în viața celor dragi nouă, în viața lumii, ca să ne salveze. (...) Credința începe atunci când cineva se predă în fața acestei uimiri, și face ca și copiii care, atunci când se află în fața frumuseții, își cască ochii, gura, nările, își deschid brațele, întind mâinile, într-o deschidere instinctivă, se modifică pentru a putea îngloba frumusețea, pe cel care ne surprinde, ca să se lase umpluți, ca să lăsăm să vină în noi frumusețea bună care ne surprinde» (M.G. Lepori).

Așadar, la ce anume suntem invitați? Suntem invitați să lăsăm să ne pătrundă – întotdeauna și înainte de orice altceva – privirea Sa care ne cheamă pe nume. Din asta lua naștere în Petru recunoașterea Celui care îl recunoscuse primul, care îl recunoștea pe Petru și care ne recunoaște și pe noi. «Cu privire la recunoașterea lui Cristos (...), punctul de referință nepuizabil e experiența lui Petru, atât de mult reluată și aprofundată în drumul nostru. Și el, mai ales el, a trebuit să trăiască o experiență fundamentală – fundamentală pentru el și deci pentru toată Biserica –, aceea de a-l recunoaște pe Cel care îl recunoștea. Puțini sfinți, puțini discipoli au avut atâtea probe, cum a avut Petru, despre cum ne cunoaște Isus „dinainte”» (M.G. Lepori).

Fără afundarea în această experiență, totul devine abstract; exact cum ziceam, ireal. Atunci, referitor la toate cele spuse despre epoca pe care o trăim, chestiunea e dacă noi, care am experimentat această privire – cine n-a experimentat măcar o firmitură? –, supunem rațiunea experienței sau nu, dându-ne seama că această privire nu le-o putem comunica celorlalți într-un mod diferit de cum ni s-a întâmplat nouă: printr-o mărturie, în care devine prezentă pentru noi iradierea lui Dumnezeu. Putem colabora cu Cristos doar dacă ne lăsăm duși, antrenați de El. Urmarea înseamnă doar să ne lăsăm duși, și de asta alternativa la asta e dialectica: ori Ioan, ori Iuda, adică «două moduri de a trăi urmarea lui Cristos, faptul de a-i fi discipol lui Cristos. Ioan le trăiește după Cristos, corespunzând în profunzime cu evenimentul întâlnit; Iuda în schimb, le trăiește după propria concepție asupra evenimentului, după propria interpretare a lui Cristos» (M.G. Lepori).

Aici, prieteni, e în joc în mod precis credința: nu consecințele pe care le putem trage noi, ci originea. De asta, la întrebarea pusă despre raportul dintre apartenență și expresie culturală, don Giussani răspunde cu «da»-ul lui Petru, provocându-ne radical: «Capitolul al douăzeci și unulea din Evanghelia după Ioan e atestarea fascinantă a apariției istorice a eticii celei noi. Istoria particulară, care e dovedită în el, e cheia de boltă a concepției creștine despre om, despre moralitatea lui, în raportul lui cu Dumnezeu, cu viața, cu lumea» (L. Giussani – S. Alberto – J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, Rizzoli, Milano 1998, p. 82). Trebuie să

surprindem semnificația decisivă a acestei afirmații, altfel modul nostru de a trăi credința va fi dualist, fie că vrem, fie că nu; chiar dacă vorbim în continuare despre «da»-ul lui Petru, vom comunica morala și cultura ca și cum acestea s-ar naște din altă sursă, nu din cufundarea în evenimentul unei istorii particulare.

Adevărata provocare pe care o avem în față e aceasta: să devenim conștienți că nu putem face abstracție de o «istorie particulară» - recunoscută ca metodă – pentru a trăi și transmite concepția creștină, pentru a trăi și transmite morala, cultura, fiindcă fără Prezență – spune Giussani vorbind despre «da»-ul lui Petru –, fără adeziunea la o Prezență, nu există moralitate, valorile nu prind rădăcini în noi, nu pătrund în măruntaiele noastre și, mai devreme sau mai târziu, devin «ireale». Fără întâlnirea cu Cristos care îmi deschide larg ochii, constant, eu privesc la fel ca toți ceilalți, nu mi se sparg prejudecățile și nu mi se schimbă mentalitatea, rămâne ca cea a tuturor. Apărând valorile, despre care vorbea de Lubac, dar care sunt desprinse de sursa lor istorică, și în noi pot deveni ireale, «devin atunci forme goale. Curând ele nu mai sunt decât un ideal fără viață [...]». Idoli prea puri și prea palizi, în fața idolilor de carne și de sânge care înalță capul; idealuri prea abstracte față de marile mituri colective ce reдеșteaptă cele mai puternice instincte». Fără prezența lui Cristos aici și acum – am verificat asta și în experiența acestor zile –, nici antropologia creștină, nici morala creștină nu au efect și nu prind rădăcini în noi. De aceea, e nevoie de un pântec, e nevoie de un loc – Biserica, compania noastră, o istorie particulară – în care prezența Sa contemporană să devină evidentă, experimentabilă, și să modeleze rațiunea noastră, să ne atragă libertatea, să ne educe privirea.

Atunci, **adevărata decizie ce trebuie luată** e dacă consimțim sau nu la inițiativa Lui, dacă urmăm sau nu urmăm. Ce anume ni s-a propus zilele astea de către părintele Lepori? «Urmarea înseamnă chiar să ne lăsăm duși de venirea lui Cristos în lume. Înseamnă că cineva, uimit de faptul că Dumnezeu a voit să vină, în timp ce s-ar fi putut mulțumi să ne trimită niște ajutoare, urmează. Ce altceva poate să facă cineva decât să urmeze? Decât să urmeze această Prezență în venirea ei continuă, gratuită și necondiționată în lume, venire ca să ne salveze și nu doar ca să ne ajute?». În acest punct, apare tema autorității. Cine este autoritate? Autoritatea e Cristos.

Autoritatea e metoda cu care Cristos face lucrurile. Autoritatea e Cristos care ne-a introdus în concepția creștină într-un anumit mod, printr-un mod precis: a devenit trup. «Cel care s-ar fi putut mulțumi doar să ne ajute, a voit să vină». Ce însemnătate au cuvintele astea! Dar cine surprinde aceste lucruri? Cine surprinde valoarea «da»-ului lui Petru și faptul că o istorie particulară e cheia de boltă a concepției creștine?

A urma autoritatea înseamnă a asculta de metoda folosită de Dumnezeu, aceeași metodă folosită și propusă de carisma care a ajuns la noi. Să nu credeți că don Giussani ar fi un naiv când vorbește despre «da»-ul lui Petru, pentru că dialoghează chiar cu cultura modernă. Să ascultăm ce spune: «Cultura de azi consideră imposibilă cunoașterea, schimbarea de sine și a realității „doar” urmând pe cineva [cu alte cuvinte, consideră imposibil creștinismul]. Individul, în epoca noastră, nu e considerat un instrument de cunoaștere și de schimbare, acestea fiind înțelese, în mod reductiv, prima [cunoașterea] ca reflecție analitică și teoretică, iar a doua [schimbarea] ca acțiune practică și aplicare a unor reguli» (L. Giussani, «Din credință apare metoda», *Tracce*, n. 1/2009, p. III). Aceasta era poziția iluministă și asta e în joc azi, întrucât – așa cum am văzut –

adevărurile universale, ce se voiau a fi apărute în mod abstract, au devenit ireale. Acea tentativă a eșuat, tocmai pentru că individul nu mai era considerat un instrument de cunoaștere. Dar și azi rațiunea e concepută în mod iluminist doar ca «reflecție analitică și teoretică», drept pentru care noi putem cunoaște fără să avem nevoie de a urma pe cineva, fără întâlnirea vie și decisivă cu altcineva: e suficientă o «reflecție analitică și teoretică»; și odată cu asta, pentru ca schimbarea să se producă, e de-ajuns să se aplice niște reguli, schimbarea fiind înțeleasă ca acțiune practică și ca aplicare a unor reguli. Această poziție se poate insinua chiar și într-un context creștin. Ca și cum am spune: «Regulile ne-au fost date, nouă nu ne rămâne de făcut nimic altceva decât să le aplicăm și să facem să fie respectate de alții. Nu este nevoie de altceva!». Dar e îngrijorător când se dorește a promova asta nu cu alte cuvinte, ci chiar folosind cuvintele creștine: cu aceleași identice cuvinte, cu aceleași ingrediente, se obține astfel o ciorbă cu totul și cu totul diferită.

De unde pornește don Giussani pentru a răspunde la problema rațiunii, a cunoașterii și a moralei? «În schimb, Ioan și Andrei, primii doi care s-au ciocnit de Isus, tocmai urmând acea persoană excepțională au învățat să cunoască diferit și să se schimbe pe sine și realitatea». Răspunsul nu vine de la ceva dicționar de filosofie sau de morală, de la vreun text misterios: «În schimb, Ioan și Andrei...», el caută răspunsul în experiența primilor care L-au urmat, așa cum e descrisă în Evanghelie, fără să reducă acea experiență la intimism. «Ioan și Andrei» sunt cheia de boltă a metodei lui Dumnezeu, arată modalitatea prin care noi înșine putem cunoaște, exact așa cum li s-a întâmplat lor. «În schimb, Ioan și Andrei (...), tocmai urmând acea persoană excepțională, au învățat să cunoască diferit și să se schimbe pe sine și realitatea. Din clipa acelei prime întâlniri, metoda a început să se dezvolte în timp.» (*ibidem*, p. III, V).

Don Giussani insistă: «Compania noastră e definită de o metodă. Se poate afirma că „genialitatea” mișcării noastre rezidă cu totul în metoda ei [nu în metoda înțeleasă ca un ansamblu de instrucțiuni și de formule de repetat, ci ca urmare a modalității cu care El se comunică chiar de la prima întâlnire]. De asta e înainte de toate o „genialitate” de tip educativ, metoda fiind calea prin care omul [un om!] ajunge să fie conștient de experiența care îi este propusă. Chiar prin salvagardarea autenticității metodei poate fi transmis conținutul istoriei noastre». Aici vedem cum înfruntă și depășește don Giussani poziția lui Lessing, poziție emblematică a modernității, adică fracționarea a ști – a crede, reafirmând metoda lui Dumnezeu: «Prin (...) salvagardarea autenticității metodei [folosite de Dumnezeu] poate fi transmis conținutul [adevărul] experienței noastre». Nu există o altă cale. Și noi trebuie să decidem dacă o urmăm sau nu: asta e determinant pentru noi, pentru Biserică și pentru lume. «Metoda își are originea în credință, care e recunoașterea, în propria viață, a unei prezențe excepționale care are legătură cu destinul. Credința [de fapt] ajunge să cuprindă tot orizontul vieții prin raportul cu o prezență care îi corespunde inimii» (*ibidem*, p. II). Asta e valoarea epocală a frazei sfântului Bernard. «Dacă nu ne deschidem în fața acestei experiențe, să vorbești despre milostivire, (...) să-ți ierți dușmanii, să-ți dai viața pentru alții, toate astea devin abstracte, totul alunecă în moralism și în ideologie» (M.G. Lepori).

Așadar, adevărata decizie e dacă noi favorizăm această metodă, supunându-ne în fața experienței, cum au făcut Ioan și Andrei: L-au urmat pentru că au capitulat în fața experienței pe care o trăiau. După ce L-au întâlnit n-au trebuit să meargă să caute în altă parte cultura și morala,

n-au avut nevoie să ia din afara experienței lor criteriile pentru a judeca și înfrunta provocările realului. În sfârșit, n-a fost necesar să se desprindă de raportul cu El, de prezența Sa istorică, pentru a cunoaște adevărul și pentru a fi morali. Totul era în acel raport: discipolii n-au separat de judecată experiența trăită cu El, n-au fracționat istoria particulară, care era întâlnirea cu El, n-au desprins-o de adevăr, pentru că experiența are în sine ei judecata, altfel nu e experiență: ar rămâne o pură «încercare» nejuducată, inutilă pentru cunoaștere.

Experiența «are în sine ei rațiunile», spunea Giussani (*Vivendo nella carne*, Bur, Milano 1998, p. 211). Și «ceea ce provoacă societatea (...) nu poate fi decât o experiență care să vehiculeze, să poarte pe frontispiciu propriile-i rațiuni» (L. Giussani, *Dall'utopia alla presenza. 1975-1978*, Bur, Milano 2006, p. 295). Dar tocmai asta trudește ca să «treacă» în noi, astfel încât vedem reapărând anumite probleme din trecut. Ceilalți or fi putut fi conștienți sau nu, dar lui don Giussani îi era foarte clar, chiar de la jumătatea anilor '60, că din cadrul aceleiași apartenențe pot înflori două moduri de a trăi credința, care se dovedesc într-o expresie culturală diferită: «Cei care, apoi ar fi urmat să plece din GS, puneau accentul pe o concepție conform căreia creștinismul era înțeles de fapt ca o formă de angajament moral și social. Astfel, ei pierdeau din vedere însăși natura specifică a faptului creștin, și deci sfârșeau inevitabil prin a-și pune speranța în acțiunea și în organizarea omului, și nu în gestul gratuit prin care Dumnezeu a ales să intre în istorie» (L. Giussani, *Il movimento di Comunione e Liberazione 1954-1986. Conversazioni con Robi Ronza*, Bur, Milano 2014, p. 62).

În fiecare epocă se repropune aceeași dramă, de la începuturi și până acum. Nu e diferit. «În schimb, Ioan și Andrei...»: această expresie a lui Giussani ne va însoți mereu. «În schimb, Ioan și Andrei, primii doi care s-au ciocnit de Isus, tocmai urmând acea persoană excepțională, au învățat să cunoască diferit și să se schimbe pe sine și realitatea!» Acesta e harul care ne-a fost dat: o experiență care ne permite să surprindem întreaga valoare a metodei lui Dumnezeu, utilitatea ei pentru depășirea escrocheriei moderne care a generat atmosfera în care trăim, datorită căreia lucrurile cele mai sfinte au devenit ireale. O experiență care ne împiedică să ne amăgim că am putea rezolva această lipsă de realism folosind aceeași metodă care a generat problema, care a condus «lucrurile mari», aduse de Cristos, la a deveni ireale.

Să ne ajutăm să înțelegem aceste lucruri, ca să nu devenim, la rândul nostru, parte din problemă; nu din răutate – asta ar mai lipsi! – ci pentru că nu ne dăm seama ce e în joc. Închipuiți-vă ce responsabilitate avem pentru datoria la care suntem chemați prin ministerul nostru preoțesc! Putem să-l trăim diferit – fără să trebuiască să se schimbe nimic în termeni de circumstanțe și strădanii –, pur și simplu înfruntând obligațiile de zi cu zi cu o noutate în noi, adică având ca și conținut al conștiinței noastre prezența Sa prezentă, așa cum a făcut Isus: «Omul Isus din Nazareth – cuprins de misterul Cuvântului și deci primit în însăși natura lui Dumnezeu (dar apartenența lui era absolut la fel cu cea a tuturor oamenilor) –, pe omul acesta nu-l vedeau să facă nici măcar un gest fără ca forma acestuia să nu demonstreze conștiința Tatălui» (L. Giussani, «Un uomo nuovo», *Tracce*, n.3/1999, p. VII, IX). Forma însăși a mărturiei Sale dovedea raportul Său constitutiv cu Tatăl. «Această revelare a misterului Cuvântului, care ne revelează misterul omului, ne vine de la Isus doar măsura în care se află „în sânul Tatălui”, amintea părintele Lepori.

Doar dacă rețrăim în noi această identificare cu misterul lui Cristos prezent, vom putea răspunde la nevoia fraților noștri oameni: «Mărturia, misiunea, e o iubire față de drumul omului, față de unitatea turmei lui Dumnezeu, față de creșterea fraților și a surorilor noastre, față de întreaga umanitate, care e cu puțință doar dacă rămânem legați, cu toată setea noastră de iubire, de setea de iubire a lui Cristos, urmând Prezența care se uită la noi, care ne vorbește și care ne iubește» (M.G. Lepori).